

УДК 693:504

ПРИНЦИПИ ЗЕЛЕНОЇ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Тимошенко О. А.¹, к. т. н., доц., Тимошенко Л. О.², доц., Іонченкова А. Д.³, студ.
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури,

¹ *mitomdnipro1997@gmail.com;*

² *tymoshenko.liubov@pgasa.dp.ua;*

³ *littleeealina@gmail.com*

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що війна продовжується, вже зараз виникла необхідність планувати відновлення країни. Очевидно, що різні регіони матимуть різні потреби для відбудови. Проте, на загальнодержавному рівні основні засади повоєнного життя мають бути спільними для всіх.

Відбудова має складатися з багатьох кроків і максимально охоплювати планування на коротко-, середньо- та довгострокову перспективи. Основні принципи для зеленої післявоєнної відбудови, які б забезпечили сталий розвиток економіки та громад: сталі та системні рішення; прозорість, участь громад та громадськості у прийнятті рішень; використання найкращих доступних технологій та практик; стійкий та сталий розвиток міст та регіонів; декарбонізація і децентралізація енергетики; розвиток стійких та децентралізованих агропродовольчих систем; забезпечення збереження екосистем та природного багатства України [1].

Зелене відновлення України – це стале відновлення, яке відбувається з використанням найкращих доступних технологій та практик.

Перед Україною стоять масштабні та важливі задачі: відновлення критичної інфраструктури, забезпечення енергетичної безпеки країни, прискорена подальша імплементація законодавства ЄС, боротьба зі зміною клімату та адаптація до неї тощо. Для того, щоб це забезпечити, уся нова інфраструктура має сприяти відмові від викопного палива, а відновлення міст, сільських територій та їхніх громад має відбуватися з врахуванням соціальних, економічних та екологічних факторів.

Мета роботи. Невідкладні задачі мають підкріплюватися планами довгострокового розвитку. Україна, в особі відповідальних органів, у час післявоєнного відновлення повинна орієнтуватися на сталі та системні рішення. Процес відновлення України повинен орієнтуватися на удосконаленні міського планування, яке ґрунтувалося б на принципах сталого розвитку. Сформулювати концепцію такого довгострокового розвитку та планування і є метою нашої роботи.

Основний матеріал. Відбудована Україна повинна стати високотехнологічною з дотриманням усіх екологічних стандартів. Тому післявоєнне відновлення інфраструктури та економіки має ґрунтуватися на найкращих доступних технологіях та практиках, що дозволить нашій країні відійти від радянського минулого і перейти у відносно безпечне майбутнє.

Принципи зеленої відбудови України пов'язані з реалізацією таких заходів:

- *Імплементація законодавства ЄС та апроксимація наблизення державних стандартів до європейських.* Найближча перспектива членства України в ЄС накладає на нас додаткові зобов'язання щодо наблизення національного законодавства та нормативно-правової бази до ЄС. Ми повинні відповідально віднестися до цього процесу, з визначенням відповідальних міністерств та дотриманням строків. Зокрема, Директива 2010/75/ЄС про промислове забруднення, Директива 91/676/ЄС про нітратне забруднення тощо, які передбачають впровадження кращих доступних технологій та практик для господарської діяльності.

• *Обов'язкове дотримання екологічних вимог та стандартів.* Відновлення частково пошкодженої інфраструктури, будівель, підприємств не може відбуватися без дотримання чинних екологічних вимог та стандартів. Наявні вимоги не повинні сприйматися як перешкода до успішного розвитку бізнесу. Навпаки, їхнє дотримання сприятиме майбутньому сталому розвитку підприємств із забезпечення економічної та екологічної безпеки.

• *Пріоритет природоорієнтованим рішенням для інфраструктури.* В основі планування міст має бути людина та її потреби, а громадські простори мають бути безпечними, доступними та комфортними для кожного, що можливо за умови дотримання таких заходів. Змішане використання територій, притаманне багатьом європейським містам може стати новим пріоритетом при відновленні зруйнованих міст, а також будівництві нового житла для внутрішньо переміщених осіб. Створення багатофункціональних міських просторів, що поєднують різного роду активності (житло, робота, шопінг, відпочинок), дозволить забезпечити гідні умови проживання, соціальні потреби, а також суттєво зменшити потреби у використанні транспорту.

• *Перехід на «зелену» енергетику у містах.* При відбудові зруйнованих населених пунктів планування інфраструктури міста необхідно здійснювати орієнтуючись на місцеві джерела енергії (скидне тепло, ВЕС, СЕС, біомаса тощо), намагатися максимально диверсифікувати джерела генерації та скоротити відстані від місця генерації енергії до споживача. Збільшення частки відновлюваних джерел енергії в енергобалансі міста, а також заходи з енергозбереження дозволять підвищити енергонезалежність громад та пришвидшити досягнення національних кліматичних цілей.

• *Вирішення проблем озеленення міст та пріоритетність природоорієнтованим рішенням.* Згідно з Правилами утримання зелених насаджень [2] у населених пунктах України рівень озеленення міських вулиць має бути не меншим 25 %, а територій біля шкіл – 45...50 %. Містобудівні практики довоєнного періоду доволі часто ігнорували будь-які норми озеленення, що призвело до ущільнення забудови, зменшення розмірів рекреаційних зон, погіршення якості повітря, формування теплових островів та, в цілому, погіршення умов проживання містян. Програми комплексного озеленення міст повинні розроблятися паралельно з планами відбудови територій, що постраждали у наслідок військових дій.

Висновки. Відновлення природних територій, які постраждали внаслідок військових дій, має бути включено до плану відбудови і мати високий пріоритет. За попередніми підрахунками Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, агресор веде бойові дії на території 900 об'єктів природно-заповідного фонду площею 12 406,6 км², що становить близько третини площі природно-заповідного фонду України. Під загрозою знищення перебувають близько 200 територій Смарагдової мережі площею 2,9 млн га, 14 Рамсарських об'єктів площею 397,7 тис. га, а це середовища існування для тисяч видів рослин і тварин, які мають важливу роль для захисту біорізноманіття та збереження клімату. Стан цих екосистем після бойових дій має бути негайно обстеженим та для кожної території має бути розроблений план з подолання наслідків війни.

Список використаних джерел

1. Екодія : web-site. URL: <https://ecoaction.org.ua/zelena-vidbudova-ua.html>.
2. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України : наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.2006 року № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#Text>